Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

Кафедра хореографії та музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту культури і мистецтв
_____ Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ
«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

Виробнича (виконавська) практика за фахом

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня програма «Музичне мистецтво»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією
НН інституту культури і мистецтв
«31» серпня 2023 р.
Голова
_____ Олександр РУДЕНКО

Суми – 2023

Розробники:

1. **Карпенко Євген Віталійович**, доцент кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування
2. **Тарапата-Більченко Лідія Григорівна**, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри хореографії та музичного мистецтва

Розроблено на основі «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол № 11 від 29.05.2023 року) та відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол №10 від 27.04.2020 року).

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданнях кафедри хореографії та музичного мистецтва (протокол № 8 від 29.06.2023 року) та кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування (протокол № 1 від 29.08.2023).

Завідувач кафедри хореографії та музичного мистецтва
доктор педагогічних наук, професор _____ Ольга ЄРЕМЕНКО

Завідувач кафедри сценічного мистецтва, естради
та методики режисерування,
кандидат педагогічних наук, доцент _____ Олексій КОРЯКІН

Опис виробничої (виконавської) практики

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 12</td><td rowspan="13">Магістр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="12">Загальна кількість годин – 360</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Виробнича практика</td></tr>
<tr><td>360 год.</td><td>360 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

1. Мета та завдання практики

Освітньо-професійна програма підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» передбачає виробничу (виконавську) практику в обсязі 12 кредитів (360 годин).

Виробнича практика спрямована на формування інтегральної компетентності майбутнього фахівця як його здатності виконувати складні спеціалізовані завдання у галузі музичної професійної діяльності на основі системи інтегрованих художньо-естетичних знань з музичного мистецтва і виконавства.

Відповідно до освітньо-професійної програми 025 «Музичне мистецтво» виробнича (виконавська) практика за фахом формує такі загальні компетенції випускника: ЗК 1 – здатність спілкування іноземною мовою; ЗК 2 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК 4 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 5 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК 6 – здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 8 – здатність працювати в міжнародному контексті.

Виробнича (виконавська) практика спрямована на формування таких фахових компетенцій випускника: ФК 1 – здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції; ФК 3 – здатність розробляти і

реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики / звукорежисерської практики обробки звуку; ФК 4 – здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності; ФК 8 – здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу; ФК 9 – здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської діяльності; ФК 10 – здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві та музичній педагогіці; ФК 11 – здатність ефективно використовувати музично-технічні засоби у виконавській діяльності.

2. Програмні результати навчання

У результаті проходження виробничої (виконавської) практики студенти мають: демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння музичним інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час сольної та ансамблевої виконавської діяльності; володіти методикою репетиційної роботи та концертного виступу у процесі концертно-виконавської діяльності; здійснювати виконавську інтерпретацію музичних творів відповідно до їх жанрово-стильового та художньо-образного контексту; застосовувати музично-теоретичні знання та практичні вміння у фаховій сольній/ансамблевій виконавській та культурно-просвітницькій діяльності.

Знання: основ виконавської діяльності, виконавської культури, критеріїв музичного виконавства. **Уміння:** здійснювати виконавську діяльність, демонструвати артистизм, майстерність володіння інструментом (голосом) під час виконавської (диригентської) діяльності.	**ПРН 1**	Володіти професійними навичками виконавської (диригентської) творчої діяльності
Знання: основ ансамблевого музикування, репетиційної роботи та концертних виступів у складі ансамблевого/оркестрового/хорового колективу. **Уміння:** взаємодіяти у процесі створення та презентації спільної виконавської інтерпретації музичного твору. **Комунікація:** взаємодія з іншими членами музичного колективу.	**ПРН 2**	Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
Знання: жанрово-стильового діапазону музичного мистецтва. **Уміння:** створювати переконливу художню інтерпретацію музичного твору відповідно до його жанрово-стильової та художньо-образної атрибуції.	**ПРН 3**	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору, самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
Знання: змісту та засобів художньої інтерпретації музичного твору. **Уміння:** відтворювати драматургічну концепцію музичного твору у виконавській діяльності, здійснювати інтерпретацію твору відповідно до культурно-історичного та жанрово-стильового контексту.	**ПРН 5**	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його художню інтерпретацію.

Знання: особливостей процесу виконавської інтерпретації музичного твору. **Уміння:** застосовувати музично-аналітичні інтерпретаційні навички у процесі моделювання власної виконавської концепції музичного твору.	**ПРН 6**	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
Знання: змісту категорій музичного мистецтва. **Уміння:** оперувати термінами в процесі професійного спілкування. **Комунікація:** застосовувати термінологію музичного мистецтва у процесі комунікації з колегами-музикантами.	**ПРН 7**	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
Знання: змісту продуктивних форм взаємодії в закладі сфери культури і мистецтва. **Уміння:** вибудовувати стосунки співробітництва, реалізовувати взаємодію та діалог. **Комунікація:** взаємодія з керівництвом, колегами, студентами	**ПРН 11**	Здатність до співробітництва, діалогу та реалізації продуктивних форм взаємодії у мистецькому закладі.
Знання: змісту музичного мистецтва, мистецьких цінностей, естетичних ідеалів та національної свідомості. **Уміння:** розвивати мистецькі цінності, демократичні та естетичних ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість засобами музичного мистецтва. **Комунікація:** сценічна взаємодія зі слухачами та іншими артистами.	**ПРН 12**	Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість.

3.1. Передумови для проходження виробничої практики

Передумовою проходження виробничої (виконавської) практики є опанування магістрантами таких обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки як «Фах», «Сценічно-виконавська майстерність», «Ансамблеве виконавство» відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Досвіду успішної практичної діяльності майбутнього концертного виконавця також сприяє вивчення таких навчальних дисциплін (за вибором студента) як: «Виконавська інтерпретація», «Історія виконавства», «Хор», «Оркестр», «Диригування», «Концертмейстерський клас» тощо.

3.2. База проходження виробничої практики

Базами виробничої (виконавської) практики для студентів спеціальності 025 «Музичне мистецтво» є Сумська обласна філармонія (договір № 50 від 25.02.2019 року)

https://art.sspu.edu.ua/images/2019/11/19/dogovir_pro_praktiku_8911c.pdf,

Сумський академічний театр драми та музичної комедії імені М. С. Щепкіна, міські / сільські / районні будинки культури, а також Навчально-науковий інститут культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка в аспекті концертної та культурно-просвітницької діяльності.

Загальну організацію, проведення і контроль з усіх видів практичної підготовки, а також зв'язок із базами практик забезпечує завідувач навчальної

та виробничої практик Університету. Безпосередню організацію і проведення окремих видів практики, а також зв'язок з базами спеціальних практик забезпечують кафедри, які відповідають за організацію і проведення практичної підготовки. Методичне керівництво практиками здійснюють керівники практик, методисти з фаху. Безпосередніми керівниками практики є провідні викладачі кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання та кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства.

Організація виробничої (виконавської) практики відбувається згідно з «Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка», ухваленим вченою радою університету (протокол № 11 від 29.05.2023 року), та навчальним планом підготовки магістра за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Діяльність студента-практиканта у період проходження виробничої практики є аналогом професійної діяльності концертного виконавця (соліста, ансамбліста, диригента, концертмейстера), відповідає структурі і змісту репетиційної та концертно-виконавської діяльності, визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіком роботи установи, де проходить практика, здійснюється під керівництвом методиста. Щоденна робота студента-практиканта полягає у виконанні узгодженого індивідуального плану практики.

Студент має право, за погодженням з випусковою кафедрою та адміністрацією НН культури і мистецтв, пропонувати для себе місце проходження практики. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри особисту заяву та лист-згоду з мистецької установи, в якому адміністрація гарантує умови для виконання програми практики.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Показниками діяльності практикантів, що враховуються при оцінці результатів практики є: повнота та якість виконання плану практики; ставлення до професійної діяльності (творчий підхід до виконання завдань, прагнення оволодіти професійними вміннями та навичками, рівень активності, самостійності, стиль взаємовідносин); сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом у результаті практики та відображених у звітній документації; повнота та правильність оформлення звітної документації.

Оцінка за виробничу практику виставляється у залікову книжку та у заліково-екзаменаційну відомість. Магістрант, робота якого визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з університету.

Студентам заочної форми навчання, які працюють за фахом із навантаженням не менше ніж 0,5 ставки протягом одного року, виробнича практика зараховується за наявності завіреної ксерокопії трудової книжки, відповідної довідки (у випадку сумісництва) та характеристики з місця роботи з якісною оцінкою їх професійної діяльності.

Кількість балів	Критерії оцінювання виробничої (виконавської) практики
90 – 100	Студент повністю виконав індивідуальний план практики; виявив творчий підхід до виконання практичних завдань; продемонстрував сформовані професійні компетентності як концертний виконавець; виявив високий рівень активності та самостійності; вчасно подав звітну документацію
82 – 89	Студент повністю виконав індивідуальний план практики; має сформовані практичні виконавські (сольні /ансамблеві /концертмейстерські) уміння; вчасно подав звітну документацію, однак не виявив достатньої самостійності, або ж має деякі зауваження методиста щодо якості виконання однієї з практичних складових
74 – 81	Студент виконав переважну більшість завдань індивідуального плану практики; має сформовані основні практичні виконавські уміння, вчасно подав звітну документацію, однак має зауваження методиста щодо якості виконання однієї з практичних складових
64 – 73	Студент виконав основні завдання індивідуального плану практики; має задовільний рівень практичних виконавських умінь; має зауваження методиста щодо якості виконання практичних складових та правильності оформлення звітної документації
60 – 63	Студент виконав частину завдань індивідуального плану практики; продемонстрував достатній рівень виконавських умінь, однак має зауваження методиста щодо якості виконання практичних завдань, своєчасності та правильності оформлення звітної документації
35 – 59	Студент не виконав більшість завдань індивідуального плану роботи; недостатньо володіє практикою концертного виконавства; має суттєві зауваження методиста щодо якості виконання практичних завдань, своєчасності та правильності оформлення звітної документації
1 – 34	Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з університету

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	відмінно
82 - 89	**B**	добре
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	задовільно
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Програма практики

Зміст виробничої (виконавської) практики спрямовано на формування досвіду репетиційної та концертно-виконавської діяльності магістранта у якості соліста-інструменталіста / соліста-вокаліста / ансамбліста / диригента / концертмейстера (за фахом).

Виробнича практика має на меті закріплення теоретичних знань та удосконалення практичних умінь фахівця, зорієнтованого на успішне здійснення професійної діяльності в галузі музичного виконавства.

Практика передбачає ознайомлення магістрантів з формами організації культурно-просвітницької та концертної діяльності у сучасних мистецьких закладах, надає можливість практичного застосування теоретичних знань з дисциплін, що формують музично-виконавську компетентність.

Практика базується на знаннях: історичних передумов та сучасних тенденцій розвитку музичного мистецтва та виконавства; функцій, методів та технологій концертного виконавства; принципів та закономірностей виконавської діяльності; особливостей виконавської інтерпретації музичного твору; критеріїв концертного звучання музичних творів та методів забезпечення належного художньо-технічного змісту концертних номерів.

Під час концертно-виконавської практики студент має здійснювати концертні виступи як соліст /ансамбліст /диригент /концертмейстер. Форми виступу: сольний концерт; концерт-лекція, участь з окремими творами у тематичному концерті, фестивалі, конкурсі. Чисельність виступів обумовлюється складністю програми та узгоджується з методистом.

Виконавська практика спрямована також на удосконалення практичних умінь репетиційної роботи з солістами /ансамблістами/ оркестровими (хоровими) колективами. Студент-практикант має брати участь у репетиційній діяльності ансамблів, оркестрових чи хорових колективів у якості ансамбліста/диригента/концертмейстера та подати у звіті перелік занять із зазначенням їх дати і музичних творів, що опрацьовувались.

Під час виробничої (виконавської) практики студент має виконати такі завдання:

- ознайомитись зі змістом і формами організації концертної діяльності сучасної мистецької установи/закладу мистецької освіти (Сумської обласної філармонії, Сумського академічного театру драми та музичної комедії імені М.С. Щепкіна, Сумського вищого училища мистецтв і культури імені Д.С. Бортнянського, міських/районних будинків культури тощо);
- вивчити досвід організації і проведення репетиційних занять ансамблевих /хорових /оркестрових колективів та взяти участь у репетиційному процесі (не менше 6 репетицій);
- підготувати сценарний план тематичного концерту з використанням власного виконавського репертуару та презентувати його публіці у вигляді індивідуальної чи колективної концертної програми, лекції-концерту тощо;
- апробувати власні виконавські інтерпретації музичних творів у сольних та/чи ансамблевих концертних виступах.

6. Звіт про проходження практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики на кафедрі. Звітна документація подається на рецензування керівникам практики протягом перших 10 днів після закінчення практики.

Звіт повинен містити:

- інформацію про місце проходження практики, її терміни;
- коротку характеристику змісту і форм організації концертної діяльності сучасної мистецької установи*;*
- перелік відвіданих магістрантом репетиційних занять ансамблевих /оркестрових /хорових колективів із зазначенням дати та творів, що опрацьовувались *(не менше шести);*
- сценарний план тематичного концерту з використанням власного концертно-виконавського репертуару та підтвердження його апробації (афіша, відгук, фото-звіт тощо);
- перелік концертних виступів із зазначенням дати, місця, програми та форми виступу (сольно, в ансамблі чи в якості диригента /концертмейстера);
- пропозиції щодо удосконалення змісту та форми проведення практики.

Для високої оцінки концертно-виконавської практики слід надати перелік виступів за весь термін навчання.

Обов'язки студента у період проходження практики: складання та погодження з методистом індивідуального плану роботи; своєчасне виконання усіх видів робіт, передбачених програмою практики; звітування про результати практики.

Обов'язки керівника переддипломної практики.

Відповідальний методист здійснює загальне керівництво практикою і виконує такі функції: організація та проведення настановчих і підсумкових конференцій; забезпечення розподілу методистів; здійснення контролю за проведенням практики; складання загального звіту про проходження практики магістрантами.

Методист здійснює безпосереднє керівництво практикою і виконує такі функції: затвердження індивідуальних планів магістрантів, контроль за їх виконанням; забезпечення групової та індивідуальної методичної роботи з магістрантами; аналіз звітної документації магістранта; прийняття заліку з практики та виставлення підсумкової оцінки у відомість та залікову книжку.

Звітна документація збирається керівником практики та зберігається на кафедрі протягом одного року після закінчення студентом університету.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/polozhennia/polozhennya_pro_praktichnu_pidgotovku_zdobuvachiv__dc8df.pdf

2. Виконавська практика: методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» / укладачі О. Корякін, Л. Тарапата-Більченко, Н. Фоломєєва. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 30 с. https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/13704

Допоміжні:

1. Валькевич Р.А. Сценічно-виконавська майстерність: навчально-методичний посібник для студентів мистецьких факультетів. Кіровоград: РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2015.
2. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти. Київ: НМАУ імені П.І. Чайковського, 1999. 269 с.
3. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста): підручник для вищих та середніх муз. навч. закладів. Київ: Муз. Україна, 2004. 290 с.
4. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: *автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства,* 17.00.03. ХДУМ ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 16 с.
5. Жайворонок Н. Б. Музичне виконавство як феномен музичної культури: *автореф. дис…. канд. мистецтв*. 17.00.01. КНУКіМ. Київ, 2016.
6. Калініченко І. О., Тарапата-Більченко Л.Г., Зуєв С.П. Психофізіологічні аспекти сценічного хвилювання. *Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя*: збірник наукових праць. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. С. 335–340.
7. Катрич О. Стильові аспекти музично-виконавської інтерпретації. *Науковий вісник НМАУ імені П.І. Чайковського.* Київ: НМАУ, 2000. Кн. 4. С. 59–65.
8. Київське музикознавство. Проблеми музичної інтерпретації: збірник наукових праць. Київ: Видавництво Київського державного вищого музичного училища імені Р.М. Глієра, 1999. Вип. 2. С. 4–14, 65–66.
9. Котляревська О. І. Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування: *автореф. дис… канд. мистецтвознавства; 17.00.03*. Київ: Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 1996. 19 с.
10. Лабінцева Л. П. Концертна діяльність як показник виконавської майстерності музикантів. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття:* збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2014. С. 297 –303.
11. Макаренко Г. Г. Творчість диригента: естетико-мистецтвознавчі виміри. Київ: Факт, 2005. 326 с.
12. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: *автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01*. Київ, 2007. 19 с.
13. Москаленко В. Г. Творческий аспект музыкальной интерпретации: к проблеме анализа: исследование. Киев: КГК имени П.И. Чайковского, 1994. 157 с.

14. Рябуха Н.О. Виконавська інтерпретація як метод пізнання музичного твору. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*: зб. наук. праць. Харків, 2009. № 16. С. 135–142.
15. Сирятська Т.О. Виконавська інтерпретація в аспекті психології музиканта-артиста: *дис. … канд.. мистецтв. за спец.* 17.00.03 – Музичне мистецтво. Харківський державний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків, 2008.
16. Стахевич О.Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2013. 176 с.
17. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Шлях до нового розуміння музики. Суми: Собор, 2002. 184 с.